

Beletristica, sciintie, arte, viétia sociala, moda.

Pest'a Domineca 26 aprilu 8 maiu	Va esi in fia-care domi- neca, cu portrete si alte ilustratiuni. In fia-care anu prenume- rantii capeta d'oue tablouri pompose.	Pretiulu pentru Austria pe ian.—jun. 4 fl. pentru tablou 80 cr. Pentru Romani'a pe ian.—jun. unu galbeuu, pentru tablou trei sfanti.	Nr. 17.	Cancelari'a redactiunii Strat'a lui Leopoldu Nr. 21, unde sunt a se adresá manuscriptele si banii de prenumeratiune.	Prenumeratiunile se potu face la tóte postele. Pentru Romani'a in libra- ri'a dloru Socecu et comp. in Bucuresci.	* Anulu VI. 1870.
---	--	---	----------------	--	---	-------------------------

Insiirate-margarite.

VI.

3 maiu 1870.

Dulce frate!

Numai pentru varietate nu ti-am scrisu de unu timpu destulu de lungu pentru viétu'a n'óstra cea scurta, care si altu-feliu diumetate, celu pucinu, o dormimu somnu naturalu, diumetate din ce mai remane o dormimu cu ochii deschisi, a trei'a parte o mancâmu si o bemu, ér' a patr'a parte Ddieu sê ne ierte, câ cei mai multi nu mai scimu cum o furâmu din manile indulgentei Eternitâti.

A serie si a nu serie este o varietate atâtu de evidenta, încâtu n'o potu contestá nici acele capete celebre pline de *cercuri cuadrate*, de cari n'a potutu sê scape nici literatur'a romana, mai vertosu in dílele de acum.

Varietatea desfetéza, séu celu pucinu nu supera.

Éta motivulu pentru ce-ti scriu asié tardiu.

Eu sumu totu celu vechiu; totu de literatur'a voiu sê-ti comunicu ceva.

In dílele aceste mi-veni de la librarulu meu: „*istori'a universal'a a literatur'e*“ de Iohannes Scherr edit. III. — 1869. — Editiunile anterióre ale acestei opere germane nu le-am avutu nici odata a mana

Vei intielege, câtu am fostu de curiosu, va sê díca neasteptatoriu, ér nu ciudatu, de a aflá ce díce germanulu la a. 1869 despre literatur'a romana.

Candu am vediutu câtu a scrisu némtiulu despre literatur'a n'óstra, l'am admiratu, câ nu s'a spetitu scriindu unu capitolu vastu ca celu urmatoriu:

„Traianu, dupa o lupta indelungata (101 — 106 d. Chr.) a incorporatu cu imperiulu romanu Daci'a séu tíer'a dintre Tis'a, Dunare si Nistru, care cuprinde partea de catra resaritu a Ungariei, Ardealu, Munteni'a, Moldov'a si Bucovin'a. Locuitorii vechi ai acestei tíeri se *stinsese mai de totu* in bataia, pentru aceea victoriosulu Traianu a tramisu o multíme de Romani, pentru ca sê impoporeze si sê cultive tíer'a despoporata, dar productiva. Acesti colonisti romani suntu *stramosii* romaniloru ce locuiescu acum Moldov'a, Munteni'a, Ardealulu Ungari'a, Banatulu si Bucovin'a; astu-feliu si limb'a lor, numita daco-romana, este, ca si celelalte limbe romane, fic'a limb'e latine,

séu, mai bine dîsu, a limbei latine *rustice* (sermo rusticus.*)

„Unu poporu, ca celu moldo-valacu, care iubescce cu patima music'a si cantulu a trebuitu, pré naturalu, sê aplice inca de timpurîu in poesia limb'a lui dulce si sonóra; — pentru aceea lyric'a poporala pana adi la daco-romani este cultivata cu fórte mare zelu. Afara de acésta inse despre literatur'a daco-romana nu avemu de a vorbí multu.

„Perodiulu mai vechiu alu acestei literaturé datéza numai de la a 1643 candu Romanii din Ardealu in locu de limb'a slavica, ce domnise pana ací, introdusera limb'a romana in servitiulu divin.“

„De ací incolo s'au scrisu si tiparitu in acésta idioma: legende, predici si cantári bisericesci; ér opere de unu interesu literariu, precum istori'a inaltiarei si caderei imperiului turcescu de hospodarulu Moldovei Dumitru Cantemiru (1673—1723) s'au scrisu in limb'a latina. Literatur'a daco-romana mai nóua, abstractandu de la poesi'a poporala, consta mai vertosu din traduceri si prelucrári de poesie italiene, franceze, germane si engleze.

„Dar totusi poetii daco-romani mai *juni* si mai talentati au inceputu a se adoperá mai multu cu produceri originale: precum George Asaki, care a scrisu cu deosebire ode, C. Rosetti, *unu poetu poporalu fórte renumitu*, fabulistulu si didacticulu G. Alesandrescu; lyricii: C. Negrii si Sionu; *umoristulu* C. Negruzzi, satiriculu Vasile Alesandri, de la care posedemu si o carte despre *poesi'a poporala romana*. (1857.)“

Éta, frate, acest'a este tractatulu germanului despre literatur'a nóstra la a. 1859, si, insamna bine, in a *treia* editiune prelucrata si *inavutita* a istoriei sale. Celelalte dóue editiuni aparute in 1850 si 1861.

Dupa tóte aceste, frate, trebuie sê te in-

*) Dupa cum se scie, moldo-valachii au fostu cunoscuti la vecinii lor sub numele de *Romani* séu Vlachi. Popórele slave invecinate imperiului romanu prototi Romanii séu latinii-i-numiau in vechime Vlachi (*Vlassi Lassi* derivatu de la *Latium*.) Körnbach produce in „*studiele sale despre limb'a si literatur'a daco-romana*“ (Vien'a 1850) pag 97. paralele fórte interesante de cuvinte latine si daco-romane, din cari se vede, cá limb'a daco-romana in formarea cuvintelor sale a ramasu mai credintiósa memoriei mamei sale latime, de cátu tóte celelalte dialecte romane d. e.

lat. jugum. daco-rom.: jugu. ital: giogo. sp. yugo fr. joug.
— locus — locu — luogo — lugár — lieu
— piper — piper — pepe — pépe — poivre.

trebi si tu, cum m'am intrebatu si eu: cum e posibilu, ca unu literatu, ca I. Scherr, care a scrisu multe opere de pretiu, sê póta vorbí atátu de falsu si atátu de defectuosu despre istori'a unei literaturé, si ce credintia póte sê merite o astu-feliu de opera?

Candu C. A. Rosetti va fi celu mai renumitu poetu poporalu si V. Alesandri '*aliricu*, atunci, dîcu si eu, cá va fi si istori'a lui Scherr opera seriósa si démna de credintia, ér' nu o simpla seriére pentru pana de tóte dílele.

Nu pretindu ca autorulu, pentru a-si crie istori'a universalá, sê fia invetiátu limb'a romana; pretindu inse cu deplinu dreptu, sê fia studiatu, prin midilocirea altoru limbí, cuprinsulu si stadiulu literaturéi nóstre. Scherr potea face acésta fórte usioru si chiar prin medilocirea limbei lui materne, cetindu traducérite lui Kotzebue, Shuller, Staufe s. a.; din aceste desi defectuóse, totusi póte sê-si faca o idea mai completa si mai justa despre cuprinsulu si stadiulu literaturéi nóstre poetice. Dîcu poetice, de óra-ce elu tractéza mai vertosu literatur'a poetica a popóreloru.

Din capitolulu reproducu mai susu in traducere, trebuie sê presupunu, cá autorulu n'a avutu inaintea ochiloru nici chiar traducérite literatiloru mai susu numiti. O astu-feliu de negligintia nimerui se póte iertá mai pucinu, unui istoricu.

Unu graunte de neadeveru, este atátu de productivu, in cátu potu resarí din elu mii alte neadeveruri, séu celu pucinu neinerederi!

Ceea ce-i stá frumosu lui Scherr este, cá elu a sciutu a se emancipá de elic'a si ideile acelor scriitori, cari nici astadi, dupa probele cele mai stralucite, nu si potu calcá pre anim'a plina inca de veninu, si a recunósce romanitatea nóstra, a recunósce cá Vlachi sunt *Lassi*, sunt *Romani*.

Lui Scherr i-stâ si aceea frumosu, cá elu, ca germanu, a intrecutu cu romanitatea pre acei romani *nuoi*, cari voru sê fia numai *rumeni*, séu *rumani*, cá-ci elu scrie Roman.

Din cele de pana aici potemu trage o invetiatura in modu multu mai naturalu, de cátu din fabulele dlui Sionu, si anume aceea, cá pana candu nu vomu avé o istoria bine-serisa a literaturéi nóstre, pana atunci strainii nu voru poté s'o cunósca, si pré naturalu, nici sê se intereseze de ea, nici s'o iubésca.

Istori'a unei literaturé este pasaportulu fara de care literatur'a nu póte calatorí prin lume.

Se pare, cá noi nu amu precipitu inca in-

semnatatea acestei istorie; m'asi tiené fericitu déca m'asi insielá ori câtu de amaru in acést'a parere!

Spera frate, câ vomu poté *convorbí* câtu mai curendu despre nesce „*Convorbiri*,” despré 101 nopti, iertare! fabule, si despre unu feliu de „*Albina*“ numita *pindica*, ce aduna mierea din cosnitiele altor'a.

Ddieu si pacienti'a sê fia cu noi, câ-ci fara de aceste de multe ori amu fí siliti sê ne perdemu cumpetulu. Si óre nu este o regula igienica, dietetica, séu cum s'o mai numescu, ca din candu in candu sê esi din regula, sê perdi cumpetulu. Despre celu ce vorbesce din prisosinti'a animei; spunendu *adeverulu verde*, se dîce câ si-a pierdutu cumpetulu. Nu-mi pasa nimicu déca-lu voiu perde si eu spunendu *adeverulu verde*, in natura. De *adeveru imbroboditu* mi-este acru sufletulu, câ-ci pré lu-tamaiéza multi, pré lu-ascundu in nuori de profume, — in câtu nu-lu mai vedi.

Alu teu ca totu de un'a.

Radu Nasturelu.

Pe culme.

Stau pe culme langa vale,
Totu privindu cu nerabdare,
Câtu in laturi, câtu in diosu,
Totu ce vedu mi-e de prisosu.

Dar in vale siede-o lele
Cu buclitie aurele,
Candu se ie pe vale 'n josu,
Se deschide-unu raiu frumosu.

Valea tóta 'n tineresce,
Ce-a fostu vescedu inverdiesce,
Ce-a fostu tristu, nu e mai multu,
Tóta valea-i raiu placutu.

Eu anotu in desfétare,
Anim'a-mi iubesce tare,
Ochii-mi lacrima de doru,
Pieptu-mi ride de amoru.

Candu se duce lelea éra,
Valea 'mbraca fatia-amara,

Ce-a fostu verde-i vesceditu,
Ce-a fostu veselu a peritu.

Dulce farmecu, ambrosia,
Ilusiuni si bucuria,
Tóte trecu pre ea urmandu,
Eu remanu in dea'lu plangan lu!

Vasilii Budescu.

Tribunulu.

— Drama in 3 acte. —

(Urmare.)

Mateiu: Stai locului pana voru trece ómenii acestia.

Teresi'a: Eu nu me temu de dinsii. (S'arunca in bratiile lui Teodoru.) Teodoru, scumpulu meu Teodoru!

Teodoru: Domnedieule! Tu esti, Teresi'o? O, câtu e de dulce a intempiná in midiloculu furtunelor, unu stralucitoriu lucéferu de amoru si de sperantia! Da, Teresio, da. —

Danu: Dar ce mai stâmu, tribune? N'a venitú óre timpulu s'aretâmu inamiciloru cine suntemu?

Teresi'a: Nu mi-lu smulge asié de curendu din bratiile mele, câ-ci numai langa dinsulu me simtiu fericita!

Teodoru: Mergi, Dane, mergi de povatiuesce pre ómenii nostri la locul destinatu. Dar baga de sém'a, ca sê nu se faca mórte pana ve voiu agiunge.

Danu: (iesîndu) Nu intardiá, Teodoru, câ-ci nu-i voiu poté infrená.

SCEN'A IX.

Teodoru, Teresi'a, Mateiu. Câti-va Romani.

Teodoru: Dar pentru ce te vedu astu-felu, Teresio? Unde amblí in poterea noptii de man'a acestui betranu? Cum tremuri! Ce fiori te-au petrunsu? Ce ai? Vorbesce, rogu-te, vorbesce!

Teresi'a: Lasa me sê plangu unu momentu. —

Mateiu: (catra Teodoru.) E respinsa si desmoscenita de catra parintii ei.

Teodoru: Respinsa...

Teresi'a: Da, Teodoru —

Teodoru: Intielegu. Amorul meu te-a facutu victim'a acestei nefericiri, nu e asié? —

E bine, de astadi înainte eu me voiui ingrigi de tine. Déca cei ce ti-au datu viéti'a nu te mai iubescu, te voiui iubi eu mai multu decâtu, dinsii. Fidelitatea ta e fara margini; asié va fi si amorulu meu, Teresio.

Teresi'a: Ti-multiumescu, Teodoru, si te rogu sê-mi dai unu adapostu, unde sê-ti pastrezu anim'a si credinti'a mea.

Teodoru: (catra Romani.) Duceti-o in satulu celu mai de-aprópe si-o adapostiti in cas'a unui saténu; grigiti ca sê-i se dé tóte cele de trebuintia. Ér tu, Mateiu, fi amicul si tatalu miresei mele.

Teresi'a: Ce anima buna ai, Teodoru! Tra-téza totu astu-felu si cu aceia ce m'au respinsu. Crutia-i si fia-ti mila de dinsii, câ ne sunt parinti.

Teodoru: Plecati din loculu acest'a, câ nu e timpu de pierdutu. Du-te, Teresio, unde te va insocá grigi'a si anim'a mea. Du-te si me lasa pre mine, ca sê-mi implinescu detori'a cea mai santa dintre datorie. Voiui sê vinu curendu la tine, scump'a mea; voiui vení ca sê punu cunun'a biruintiei pre fruntea ta curata. (o saruta.)

Teresi'a: (plecandu cu Mateiu si cu Romanii.) La revedere, Teodoru, la revedere. Dar erutia, rogu-te, pre ceia ce n'au voitu a ne crutiá pre noi.

Teodoru: (privindu dupa ea.) Ne vomu revedé — curendu séu nici odata... Cum me intristediu cugetandu câ voiui fi strinsu pentru ultimá óra man'a ei. — O, ceriule, fi-ne propice! (Vré sê iésa; câti-va Romani aducu pre Vilmos.)

SCEN'A X.

Teodoru, Vilmos, Romani.

Teodoru: Ce vedu?

Unu romanu: (aretandu 2. pistóle.) Éta-lu in manile tale, tribune. Te urmariá ca sê te ucida cu aceste arme, talhariulu!

Teodoru: (apucandu pre Vilmos) Dta erai, conte?... Lasiule, de dóue ori ai cautatu sê me pierdi, dar ti-ai pierdutu capulu — (scóte sabi'a.

Vilmos: Ce pecate m'au adusu aici, ca sê-mi pierdu si viéti'a si pre Teresi'a? Sum in manile tale, tribune, si n'am cu ce m'aperá. Fâ cu mine ce vrei: tient'a ce o am gresítu eu, tu n'ó vei mai gresí.

Teodoru: Atunci, candu m'ai pusu in cãtusi cu sbirii tei; atunci, candu triumfai cu mine pre aceste strade, nu cugetai, câ noroculu

se va întórce candu-va si pre partea mea? Nu-credeai, câ va vení diu'a, candu celu insultatu si-va resbuná? Éta c'a sositu acea dí — éta resbunarea pre ascutítulu sabiei mele... Sê mori miserabile! (vré sê-lu strapunga.) Dar nu... câ-mi e rusíne sê-mi patezu man'a in sangele unui lasiu ca tine. Du-te, conte, esti liberu, traiesce!

Vilmos: Visediu, séu audu adevéru? Da, Teodoru, tu m'ai iertatu. Oum sê-ti multiumescu pentru acésta fapta marétia! Primesce man'a mea si me lasa sê-ti fiu amicu.

Teodoru: Fíi amicul cui vei vré!

Vilmos: Tu care nu m'ai ucisu cu sabi'a, me vei ucide cu vorbele tale? Fíi inc'odata marinimosu, Teodoru, si primesce amici'a unui omu ce-ti datoresce viétia!

Teodoru: A, conte... (in parte) Dar ce mai stau aici? Ómenii mei me voru fi acceptandu. Me ducu sê le dau comand'a si sê tremure cei ce voiá sê-mi véda capulu cadindu! Inse cine sunt cei ce alérge spre mine? Lazlo si femeia sa persecutati de Romani —

Vilmos: (in parte.) Sê me retragu si sê-mi acoperu fati'a ca sê nu moriu de rusíne. (se retrage in fundu.)

SCEN'A XI.

Teodoru, Lazlo, Mari'a, Vilmos, Romani.

Lazlo, Mari'a: (la petiórele lui Teodoru) Ajutoriu!

Teodoru: Se póte, domnule Lazlo, ca stapanulu sê cadia la petiórele sclavului? (cu ironia) Sculati, sculati, câ nu se cuvine un'a ca acést'a. E rusíne, e dejosire — sculati-ve!

Lazlo: Lasa aceste, Teodoru, câ lumca s'a schimbatu. Ajuta ce'oru ce te-au numitu vreodata sclavu; ajuta nepotintiosiloru stapani si nu-ti resbuná!

Teodoru: Dar ti-aduci aminte, prefecte, câ dta me duceai sê me decapitezi. Óre sê nu facu eu ceea ce n'ai potutu face dta? Trebuie sê fiu dreptu; trebuie sê-ti resplatescu cu aceea-si mesura; trebuie sê dau capulu prigonitoriului meu in man'a acestoru ómeni.

Romanii: Capulu tiranului!

Lazlo: Indurare!

Mari'a: Te suplicu in numele ficei mele, Teodoru!

Teodoru: Dta nu mai ai fica, dómna; ea ratacesce, serman'a, de man'a unui betranu. Cum nu ti se rumpe anim'a? Nóptea e rece si furtunósá; ér' Teresi'a alérge intr'o parte si 'ntr'alt'a, fara adapostu si fara sperantia. Dar

eu o iubescu si sum gata sê resbunu nefericirea ei...

Romanii: Capulu tiranului!

Teodoru: (in parte.) Ea m'a rogatu sê-i cruti si sê cugetu, câ ne sunt parinti.

Lazlo: Fia-ti mila, tribune!

Teodoru: (catra Romani.) Nu, amicii mei, nu. Lasati-lu sê traiésca, ca sê véda cu ochii

acestu poporu, de care dta ti-bateai jocu cu atât'a despretiu. Eri i-ai datu alunulu si biciulu pre spate si elu ti dâ astadi viéti'a. Judece Domnedieu intre noi si resplatésca fia-caruia dupa merite. Aide acuma sê-ti scapu averile de jafu si casele de focu! Aide si vedi cum sciu iertá Romanii — (Pléca toti afara de Vilmos.)

Episcopulu Strossmayer.

umilinti'a sa si inaltiarea nóstra. Sê véda câ noi nu vomu mai fí selavii nimeni, precum dí- cea odata. Lasati-i vióti'a, Romani —

Romanii: Sê traiésca!

Lazlo: In fratía cu voi!

Mari'a: (in parte) Ce ómeni generosi.

Teodoru: Asculta, prefecte, cum scie vorbí

Lazlo: (apucandu pre Mari'a de mana) Vino, dómna, sê mai cademu odata la pctiórele acestui omu generosu. —

Mari'a: Dar fic'a mea — dar contele Vilmos? . . .

SCEN'A XII.

Vilmos: Éta-i cum se ducu si nu voru sê

me bage in séma. Acestu Romanu m'a intunecat cu totul in ochii loru. Atât'a nu voi suferí!... Elu trebuie sê... Dar elu potea sê me strivésca ca pre unu verme, si n'a facut'o. Nu mi pasa! Orgoliulu meu e ofensatu si cauta sêmi resbunu. Trebuie sê móra miserabilulu ca sê nu-mi dîca intr'o dî, câ traiescu din grati'a lui! Sê móra pana nu duce pre Teresi'a la altariu! Vilmos! nu mai este atât'a potere in tine ca sê pierdi pe-unu rivalu? (iese.)

Finea actului 2.

Actulu III.

(In eas'a lui Lazlo.)

SCEN'A I.

Mari'a, Vilmos (inarmatu.)

Mari'a: Vai mie, conte, ce dîle amare trebuie sê mai ajungu! O singura fiica mi-a datu Domnedieu, si fatalitatea nu-mi permite sê me bucuru de dins'a. Nu scîi ce suferintie me chinuescu, sciind'o intr'o stare asié de miserabila. Ea prefera sê piéra singura intr'o ticalósa coliba, decâtu sê-si céra iertare de la parintii ei. Ba ce-i mai multu: nici nu vré sê ne respunda la invitarea ce-i facurâmu de-a se întórce éra-si in bratierele nóstre. Ce sê mai sciu face Vilmos? I ducu dorulu si nu-mi e cu potintia a o vedé. S'alergu la dins'a, sê-i cadu la petióre si s'o rogu de iertare pentru nedreptatea ce-i am facutu? Alt'a nu mi mai remane.

Vilmos: (apucandu-o de mana.) Mangaiate, dómna, fi cu anima, câ m'am ingrigitu eu pentru tóte. Indata ce va cadé capulu tribunului, vei revedé pre fiic'a dtale. Da, voi sê ti-o aducu eu, séu nu me vei mai revedé nici pre mine.

Mari'a: Nu te intielegu, conte. Cum vrei sê mai cada capulu tribunului, candu elu trece din biruintia in biruintia si sfarma totu ce cuté-dia a i stá in cale? E trecutu de-alu mai pierde. Déca ceriulu nu va face vr'o minune, voi s'ajungu acea dî fatala, candu nerusínatulu me va numí sócra fara vointi'a mea.

Vilmos: Minunea o-am facutu eu; dîlele tribunului sunt numerate. Tradarea va sê-lu repuna pre dinsulu, éra armele ostasiloru mei voru sdrobí pre banditii sei. Am urdîtu planulu cum sê cade. Ferenz, betranulu meu argatu, e in taber'a iobagiloru, imbracatu in vest-mintele loru si vorbesce limb'a loru. Elu, prefacutu in ostasiu romanu, va acúsá pre tribunu de tradare catra ómenii sei si va tiese unu

complotu in contr'a talhariului. Tieranii sunt creduli, se insiéla lesne si reusírea nóstra nu mai póte fi trasa la indoiéla.

Mari'a: Vilmos!

Vilmos: Da, dómna, da. Tóte câte ti le-am spusu se voru implini chiar mane. Éta-megat'a spre-a plecá cu Magiarii mei spre intempinarea iobagiloru. Insielatiunea a pregatitu deja triumfulu nostru si armele au sê lu deplinésca. Deci nu mai desperá, câ nu mai e multu pana candu vei stringe pre Teresi'a in bratierele de mama. Remani cu Domnedieu, dómna, si lasa-ti sórtea pre manile mele. Mane vei vedé cu ochii ceea ce nu ti vine sê credi astadi. —

Mari'a: Dare-ar Domnedieu sê vosbeci in óra buna. Du-te, conte, câ eu me voi rogá ceriului ca sê te poti întorná cu biruinti'a si cu mirés'a dtale.

Vilmos: (esîndu.) Me ducu sê ve resbunu pre dvóstre si sê mantuiescu onórea Teresicii.

SCEN'A II.

Mari'a, Lazlo.

Lazlo: (intra prin fundu, intr'o mana c'o luminare, si in ceea-lalta c'o epistola; e neliniscitu si cu fati'a deregulata.) Éta, dómna respunsulu fiicei dtale. Cetesco-lu si cugeta ce e de facutu. — (Mari'a ia scrisórea) Nu-ti spuneam eu ca sê nu te ascepti la altu-cev'a?

Mari'a: Domnedieule!... Cea din urma sperantia pierduta! Ea nu primesce gratiarea nóstra déca nu-i vomu dá man'a tribunului. Ce sê mai scimu face? Vorbesce Lazlo cum sê-i respundemu? Invétia-me ce midilocu sê mai intrebuintiediu; dar nu-mi vorbí de miserabilulu ce-o reduce; nu! câ nu voi sê-i audu numele. Tu taci si te-areti nepasatoriu... (incepe sê lacrimize.)

Lazlo: (in parte.) E timpulu ca sê desnodu incurcâturile; e timpulu sê vorbescu si sê smulgu tóte secretele din anim'a mea, spre a poté da drumu vointiei mele. (Se asiédia pe-unu fotoliu.) Lasa plansulu, dómna, si vino de siedi unu momentu langa mine! Suntemu singuri si ocaziunea e bine-venita pentru a-ti impartasi nesce suveniru din viéti'a mea. Unu omu mi apare neincetatu inaintea ochiloru si mi aduce a minte istori'a vietii sale. Voi sê-ti spunu si dtale acésta istoria, voi sê-ti o spunu.

Mari'a: De alta-data, consórtelu meu. Acum nu e timpu de povesci, câ trebuie sê cugetâmu la sórtea nefericítei fete.

Lazlo: Voi sê me asculti acum; povestea e ciudata si póte sê te interesedie... Erá unu

baiétu pre care-lu cunosceam inca de la nasce-rea sa. Elu erá fiulu unui iobagiu dintr'unu judetiu departatu —

Mari'a : Dar ce-mi pasa mie de baietii iobagiloru ?!

Lazlo : Ai rabdare, dómna, si me lasa sê continuediu. Acelu baiétu de iobagiu fù datu intr'o dî la scól'a satului de unde erá. Elu se deprinse cu cartea si facea multa bucuria parintiloru sci. Candu erá de doi-spre-diece ani, se aflá dejá la scó'lele dintr'unu orasiu. Invetiá bine, facca progrese mari si —

Mari'a : Destulu, Lazlo, destulu ; nu-ti mai pierde timpulu cu basne.

Lazlo : Odata la unu esamenu, baiétulu de iobagiu atrase a supra-si atentiunea unui conte magiaru. Contele n'avea copii si iubiá multu pre fiulu iobagiului. Intr'o dî lu-chiamá la sine si-i promise a-lu adoptá, déca se va face magiaru. Scí dómna ce facú acelu june netreb-nicu? Primí propunerea contelui si plecá indata la Pest'a spre a face studii mai inalte. Bietulu seu tata i tramise carte in carea lu-afurisiá de nu se va inturná inapoi. Inse elu, orbitu de stralucirea aristocratíei, nu voí sê mai scía nimicu de cei ce l'au crescutu. Asié, câ erá ingratu si miserabilu?...

Mari'a : Erá ingratu, erá miserabilu ; dar finesce mai curendu, câ sum mai ingrijiata de fiic'a mea, decátu de istori'a acelui omu.

Lazlo : Ascépta, câ mai avemu pana la fine... Trei ani petrecú renegatululu in midilocolu aristocratíei si-i gustá tóte plâcerile. Intr'o dî i vení vestea câ murindu adoptivulu seu tata i-a lasatu tóte averile. Scí ce-a facutu eredele? A mancatu, a beutu si-a jocat. Inseurtu nu-i mai remase decátu suvenirea de averea s'a. Atunci s'a vediutu a se face ostasiu. Avea talente frumóse si inaintá pre fia-care dî in demnitátile militare. Dupa câti-va ani se factú majoru. —

Mari'a : Majoru ?...

Lazlo : Da, majoru. Inse facendu-i-se éra doeu de viéti'a de mai nainte dimisoná si —

Mari'a : Majoru demisionatu?...

Lazlo : Si avendu o pensiune bunisióra, traíá pre unde-i placé si cum i placé. Intr'o dî unu cugetu fericitu i aretà calca catra orasiulu acest'a. —

Mari'a : Lazlo!

Lazlo : Lasa-me sê finescu, dómna! Am dísu, câ majorulu a venitu in orasiulu acest'a. Aici facú cunoseinti'a unei veduve. —

Mari'a : Taci, consórtele meu, câ ti-ai esítu

din minte. Nu vorbesci lucruri ce potu fi adeverate.

Lazlo : Amorululu l'a apropiatu de acea véduva si lumea l'a vediutu intr'o dî, ducendu-o la altariu. Da, e asié cum ti-o spunu. Remane la dta sê gasesci cine e omulu acel'a — acelu fiu ingratu si renegatu miserabilu.

Mari'a : (acoperindu-si faci'a) Si cu nu sciam nimicu, nu sciam câ unu astu-felu de omu e consórtele meu. O rusíne si dejosire!

Lazlo : Da, elu ti-este consórte, acelu omu pre care si cu lu-blastemu astadi. Fugi, dómn'a, fugi de inaintea mea! Mergi de striga in gur'a mare câ te-am insielatu, candu díceam câ sum de nascere nobilu ca dta. Denuntia-me, spune câ mi-am necunoscutu parintii si nu m'am dusu sê-i vedu nici macaru pre patulu de mórte ; spune câ mi-am tradatu natiunea si mi-am batutu jocu de cei ce se lupta pentru binele ei. Du-te, dómna, fugi de inaintea acestui monstru !

Mari'a : Me ducu sê-mi plangu nenoroci-rea si sê spelu cu lacrimi pét'a rusínei ce mi o-ai infiptu.

Lazlo : Dar stai, sê ti spunu si peccatele dtale. Déca n'ai fi fostu frumósa, precum crai, póte câ n'ai fi stapanitu pana astadi tacerea mea. Déca nu te-asiu fi iubitulu precum de iubiam, déca nu m'asiu fi supusu orbu vointiei dtale, póte mi-ar fi remasu unu momentu de linisce in care sê cugetu la crim'a mea, sê me cáiescu, sê te parasescu si sê me intorecu acolo, de unde m'am departatu in dílele mele sburdalnice.

Maria : Ai dreptate, Lazlo. M'ai iubitulu mai presusu decátu ar poté cuprinde mintea omenéscá. Eu asiu comite o crima, déca te-asiu lasá si m'asiu despartí de tine. Nu, acést'a nu se póte. Vomu remane impreuna si despre cele intemplete nu va mai scí nime afara de noi si de Domnedieu.

Lazlo : Si Teresi'a trebuie s'o scia. Voiu sê-i descoperu tóte, ca sê véda mai bine câtu mi-a fostu portarea de miserabilu, candu o-am respinsu din cauza, câ iubiá pe-unu Romanu.

Mari'a : Nu-i descoperi nimicu, câ-cí secretulu póte sê se tradeze astu-felu.

Lazlo : Sê se tradeze, sê-lu scia tóta lumea, ce-mi pasa ?

I. Lapedatu.

(Va urmá.)

SALONUL.

CONVERSARE CU CETITÓRIELE.

— Turinu 28 aprilie. —

Dóue romantie celebre : Omulu ce ride, si Rom'a in seclulu alu 19-lea. Patri'a, drama de Sardou. — Guvernulu vietiei.

In timpulu din urma dóue productiuni literarie, dóue romantie atrasera atentiunea lumii culte : „Omulu ce ride“ a marelui Hugo, si „Rom'a in seclulu alu XIX-lea“ a pururea junelui Garibaldi.

Dóue fiice aurie demne de sublimii loru parinti.

Hugo, principele literaturii ni spune, câ corpulu lui de si a imbetranitu sub sarcin'a aniloru si a suferintieloru, sufletulu si anim'a lui inse sunt june.

Garibaldi — copilulu iubitu alu libertátii si independintiei popóreloru — ne arata câ scie portá pén'a cu desteritatea cu care odinióra portá spad'a. Eremitulu din Caprera dupa ce depuse ferulu cu care combatú pentru libertate, ca unu alu doile Cincinatu, incepú a cultivá agricultur'a si din stérp'a si stincós'a-i insula facú unu paradisu.

Acumu incepú a serie.

Garibaldi nu scrie cu arte, ci cu pasiune ; roman-tiulu lui e plinu de emotiuni, de imagini, de sperantie si de blastemuri. Elu are doi inimici, unulu inainte, altulu la spate : jesuitii si guvernele. I-a combatutu cu *spad'a*, adi-i combatare cu *pén'a*.

Prim'a editiune abié esí de sub tipariu, si fu venduta intréga. Aparu a dóu'a editiune.

Am asistatu la representatiunea dramei „Patri'a.“ Sardou ne presinta vastulu cadru alu unei epoce cu tóte pasiunile, cu tóte erorile sale si cu grandeti'a impóninte a aceloru eroismi, ce de catra anime nobile si ardinte erau consacrate pe altariulu libertátii. „Patri'a“ lui Sardou este o grandiósa epopee. Pasiunile de cari s'au servitu, coloritulu ce l'a datu acelei epoce, este viu, adevératu.

Flandri'a se rescola, ca sê scuture jugulu strainului. Atunci popórele tieneau mai multu la libertatea si independinti'a lor; adi sunt natiuni ce paru a fi uitatu, numele sacru de libertate si independintia, popóre cari saruta petiorulu celui ce-i apesa pieptulu amenintian-du-lu cu sofocare!

Contele Ryssoor este unu mare patriotu flamingu. Adóra patri'a sa, uresce de mórte pe asupritorii patriei sale — pe spanioli. Elu este calvinu, femeia lui, Dolores, este catolica, spaniola. Dolores se inamorá in Karlò, amiculul barbatului seu. Barbatulu descopere totulu.

Ideia sacra de patria, pusa de a supra toturoru afectelor si toturoru pasiuniloru, nu se póte exprime mai bine decâtu prin cuvintele ce contele Byssoor le díce lui Karlò, omulu, amiculul care a violatu tala-mulu nuptialu alu amicului seu. Karlò róga pe amiculul seu sê-lu ucida si Ryssoor i raspunde : „Ar trebui sê te ucidu, dar' la ce ar servi mórtea ta? Cadavru-lu teu conduce elu la lupta soldatii, cari trebuie sê invinga pentru caus'a nóstra? Nu, asiu comite unu delictu! — Invinge! resbunome tu de tine insu-ti! Mi-ai luatú onórea, da-mi libertatea, mi-a rapitu o

femeia, da-mi patri'a. Atunci vomu vede, „déca virtutea ta a spelatu delictulu teu, si déca nu-ti detorescu mai multa recunoscintia decâtu ura.“ Nu e sublima acésta actiune? Nu e mare imbracisiarea pe altariulu patriei a doi ómeni pre candu ar trebui sê i desparta cea mai mortala ura?

Cea ce mie mi pare bizaru, imposibilu chiar, este caracterulu Doloresiei. Pentru unu momentu se ne straportamu in acea epóca de ure gigante si de abnegatiune eroice, epóca in care atátu binele, câtu si reulu aveau proportiuni analoge. Dolores uresce Flandri'a pentru câ-i rapesce o parte din afectiunea si ingrigirea barbatului; uresce barbatulu pentru câ e flamingu si calvinastu. Anim'a ei e plina de prejudetie, superstitiuni si de pasiuni. E catolica, ipocrita si superstitiósa, e femeia unui betranu, amantu unui june frumósu si ardinte ca Karlò.

Contopindu acelu amoru ce a provocatu chiar si ceriulu, care prefera a fi condamnatu, care nu vede dinainte-i decâtu unu idolu! . . . contopindu-lu cu ur'a ce trebuie sê-o simtia pentru omulu ce voiesce sê-i rapésca ceea ce e vietia ei, sê-i distruga visulu seu — si vomu avé unu monstru.

Dolores tradéza pe barbatulu seu, pentru ca sê-si salveze amantele. Karlò, amantele jóra lui Ryssoor — ce e condamnatu la mórte — câ-lu va resbuná, câ va ucide pe tradatoriu. Karlò descopere, câ Dolores e tradatorulu; mantiene joramentulu, o ucide, si apoi si-da insu-si mórtea.

Sublimitatea conceptului, interesulu scenicu, prestigiulu positiuniloru, totulu concura a asecurá succésulu acestei capu d'opere dramaticu.

Éta o drama ce o recomandu cu tóta anim'a artistiloru dramatici romani. Afara de insemnitatea-i literaria, ar avé importanti'a momentulu. „Adamu si Eva, Jidovulu ratecituru“ etc. cari se representu pe scen'a din Bucuresei erau bune a se representá in evulu mediu, ér' nu adi.

Celebrulu parinte Hyacinthe pe timpulu aflárei sale in New-York, in America, tienú o conferintia literaria in folosulu societátii de binefacere francesc. Diu-ariulu „Messenger Franco-Americain“ publica acea frumósa conferintia. Mi-a placutu atátu de multu încátu am creditu de bine a pune sub ochii amabileloru cetitórie unele passagie mai insemnate.

„Cestiunea despre care voiu sê ve vorbescu e un'a din cele mai importante : sê tractéza despre practic'a si guvernulu propriei vietie. — Acésta e problema esentiala a seclului nostru. Marca cestiune e acea de a scutará jugulu vagelor speculatiuni, a teoriiloru contemplative si a fi practici. Trebuie fapte, pururea fapte. Faptulu principalu e vietia. Aplicatiunea cea mai santa a adevérului este practic'a vietiei umane, este actiunea omului a supra sa insu-si, profesiunea omului nu care cunósce altu domnu de câtu pe sine insu-si, este *self-guvernem*-ulu cu care se mandresce Americ'a. De a supra guvernului unui poporu preste altulu, stá guvernulu omului a supra omului, *guvernulu consciintiei*.

Ce e vietia? Vechii scolastici ai evului mediu díceau, câ vietia stá in miscare : *vita in motu*.

În fia care miscare sunt trei lucruri: punctul de plecare, adica forti'a miscatori'a; directiunea, séu mediulu in care se misca forti'a; met'a, tient'a la care nesuiesce sê ajunga.

Punctulu de plecare, principiulu miscatoriu alu vietiei omenesci e *anim'a*.

Fortiele, poterile ce ne guverna sunt trei: in frunte ratiunea mintea, in josu simtiurile si in midilocu — ca o fortia domnitória si conciliatoria sta — *anim'a*.

Prin simtiuri ne apropiamu de fiintiele ce ne sunt inferiorie, ele ne dau impulsuniile vietiei animale, care ne departéza de la sublim'a misiune a fiintiei nóstre.

Se díce, cá prin minte ne apropiamu de angeri. Acésta este o erore. Nu e nimicu mai pucinu angerescu de cátu mintea omenéscá; omulu nu póte aflá in ea o emotiune senina, unu principiu consolatoriu. Candu ne aflamu in probe dure, in dureri, in luptele vietiei, mintea singura nu e capace de a ne da o convingere solida si practica, nici de a ne imprumutá consolatiune si taria. *Numai in anima* nascu, se nutrescu, traescu tóte aspiratiunile ce ne insufletiescu, ne inaltia si ne sustienu; in anima vorbesce vócea consciintiei ce se intrupéza in noi, devine carnea nóstra, se incarnéza in noi si romane acolo.

Anim'a sta intre minte si intre simtiuri; ea e centrulu la care se inaltia simtiurile pentru a se purificá, la ea descindu ideile nóstre pentru a se fecundá, in ea se forméza armoni'a fiintiei nóstre.

Anim'a e motorulu sangelui, prin urmare a vietiei; ea-lu impinge si-lu rechiama, lu-imprastie si-lu reabsorbe. E organulu esentialminte umanu: e omulu in-su-si, pentru cá in ea e punctulu de plecare a tuturor fenomeneloru vietiei. E inceputulu si finitulul in trupulu copilului, in sinulu mamescu e antáiulu organu ce se forméza, in omu e celu din urma ce se stinge. Ea e centrulu vietiei morale; e puterea de a iubi.

Omulu nu e decátu amoru, si in acést'a sta tari'a lui. Cercati fundulu ori carui lucru, si veti aflá unu amoru, si acést'a e carele da omului actiunea sa, valórea sa. Ve citezo o legenda germana. E istori'a unui pictoru care depingea o magnifica regiune. Din dere-tulu lui stá diavolulu si vediendu pe pictoru cumu depinge, eschiamá: „De siguru tu esti inamoratu.“ — Ce, tu scii? întrebá pictorulu. — Intielegu din modulu in care depingi. Diavolulu avea dreptate, pentru cá totulu ceea ce noi facemu pórtá marc'a animei nóstre, si acésta marca e vizibila. Fia-care omu e mai multu, ori mai pucinu inamoratu, e inamoratu de alta fiintia umana, séu de unu idealu, séu de sine in-su-si, adica e inamoratu de bine ori de reu, si éra cum *anim'a* e radecini'a vietiei, motorulu a tóte in omenime.

E bine, omulu care cugeta cu *anim'a*, e adeveratulu omu, omulu ferice, beatus qui cogitat in corde suo — díce scriptur'a. Se fimu ómeni, femei de anima. Se ne indestulimu a fi ceea ce potemu, si inainte de tóte *ómeni, femei de anima*. Aceea de ce are trebuintia progresulu lumei, aceea ce lipsesce epocéi nóstre este omulu de anima. Sunt ómeni cari asculta de simtiuri, altii de ratiune; dar sunt pucini aceia ce asculta de anima. *Anim'a* trebuie sê aiba influinti'a sa in tóte lucrurile in viéti'a domestioa, sociala si publica

Se fimu ómeni de anima in casatori'a, in familia, in paternitate, in bisericá; se iubimu dreptulu si justiti'a in raporturile sociale, se iubimu patri'a nóstra cu

acea probitate si esaltatiune ce produce tóte actiunile cele mari ce da nascere tuturor eroismiloru.“

I. C. Dragescu.

Curierulu modei.

— Pest'a 5 maiu. —

In mod'a presinte inca nu s'a facutu nici o reformare mai insemnata, pentru aceea nici cá ne vomu ocupá de ea in generalu, ci numai in specialu.

Vomu relatá dara scurtu despre materiile ce se pórtá acum, — insemnandu totu-de-odata si pretiulu loru.

La gátirea vestminteloru, cestiunea principala e materi'a. — Sê vedemu dara ce materie sunt mai moderne!

Bino provediutulu salonu de moda alu dniloru Alter si Kiss din Pest'a, ni stá la dispusatiunc. Aici se potu aflá nu numai cele mai frumoése si cele mai moderne materie, ci si cele mai eftine.

Asié de esemplu unu rifu de *perkal, calicot si toile* in latíme de $\frac{1}{4}$ din 1. rifu costa 28, 30, 32, 35, 38, 40, 42, 44, 45, si 48 de cruceri.

Unu r. de *jaconas si batistu* in latíme de $\frac{1}{4}$ din 1. r. costa 30, 35, 40, 45, 50 si 60 cr.

Dintre materiile pentru vestminte la copii mai de recomandat e *panz'a eglezésca*, in latíme de $\frac{7}{8}$ din 1. r. si costa numai 45, 46, 48 cr. 1. r.

Sunt multu frumoése, bune si moderne materiile:

Brilantine si *pique* in latíme de $\frac{1}{4}$ din 1. r. cea d'antáia costa 70 cr. cea din urma 1 fl, 1 fl. 20 cr. si 1 fl. 40 cr.

Satin unír si imprimé materia lanóse din Franci'a, in latíme de $\frac{1}{4}$ din 1 r. Pretiulu 1 fl. 1 r. Aceste materie mai au si acelu avantaju, cá se potu spelá.

Mousseline francese in latíme de $\frac{1}{4}$ din 1 r. Pretiulu = 70, 80, 90 cr. 1 fl. si 1 fl. 20 cr.

Dintre materiile lanóse pentru vestminte moderne mai merita atentiune si:

Poile de chërre, Britani'a, Victori'a s. a. in latíme de $\frac{1}{4}$ din 1. r. cu vergi cu cuadrate séu numai netede, dupa placu. Pretiulu = 50, 60, 70 cr. Sunt apoi materie lunóse si mai fine, in pretiu de 80, 00 cr. 1 fl. 1 fl. 20 cr. si mai scumpe.

Lustre, alpacca si mohair, in pretiu de 65, 70, 80, 90 cr. 1 fl., 1 fl. 20, 30, 40, 50 cr. s. m. s.

Sultane glacé si fantasie in pretiu de 80 cr, 1 fl., 1 fl. 10, 20 pana la 1 fl 80 si pana la 2 fl. 1 r.

Barège cu garniture marunte séu cu vergi. Pretiulu 40, 45, 50, 60, 70, 80 si „0 cr. 1 r.

Foulard fracesu. Pretiulu unui vesmentu din asta materia, costa de la 24 fl. pana la 30 s. m. s.

Tafota vergata séu neteda. Pretiulu 1 fl. 50 cr. 2 fl. 50, 70 cr. s. m. s.

Materiele de metasa:

Metasa de Milanu in latíme de $\frac{7}{8}$. Pretiulu = 2 fl. 50 cr. 1. r. ér cele in latíme de $\frac{5}{8}$ = 3 fl. 20 si cele in latíme de $\frac{5}{4}$ = 3 fl 50 cr 1. r.

Gros de faille materia de metasa cu fire' mai gróse. Pretiulu = 3 fl. 25, 40, 80, cr. 4 fl. 50 cr. 5 fl. 40 cr. si 5 fl. 80 cr.

Drap imperial, metasa grea, pentru paletone in latime de $\frac{7}{8}$ 1 r. Pretiulu 8 fl. 1 r.

Tóte aceste materie si alte mai multe se potu procurá de la dnii Alter si Kiss din Pest'a.

In fine mai avemu sê amintimu si acea, câ mai multe dintre on. nóstre cetitórie si-au si procuratu un'a alta din salonulu domniloru Alter si Kiss.

CE E NOU?

* * („*Gazet'a Transilvaniei*“ despre *influint'a unui teatru natiunalu*) scrie aceste: „Inf.bucur.“ ni decoperu in nr. 98, câ d. M. Millo, iubitu artistu alu Romaniei, se prepara a întreprinde o caletoria in Ardélu. Apoi eschiama: „Eca o fericita scire pentru fratii nostri de preste munti“. Ar' fi si mai fericita asemenea scire, candu din cele multe celu pucinu una societate teatrala din Romani'a s'ar subventioná astfelu de catra statu, — si in adeveru nici câ i-ar curge vre unu picu de sange, din unu asemenea sacrificiu pentru fratii lor — încâtu nu numai sê póta veni in totu anulu prin diversele regiuni ale carantinatiloru sei frati, ci sê fia chiaru si indetorati a face acésta. Limbagiulu celu deschisu si curgatoriu alu fratiloru din Romani'a, elu mai câ o singuru chiatu, asié dicundu, a intrá in servitiulu Thaliei, — pentru ca sê póta face efectu, sê póta impune, si sê póta *entusiasmd si electrica pe cei dosediti si aruncati la spatele lui Dáieu între fiii cei superbi ai Asiei*, cari de aru poté ar' inchide Romanulu si resufulu aerulu, ca sê nu póta vegetá, decâtu numai pentru a le poté face servitielu loru de sclavu. — Ei maghiarii au numai vr'o câte va mii de frati in Romani'a si le sprijinescu pe facia societátile de lectura de acolo, besericele, scólele, ma societatea St. Ladislau intretiene si una propaganda cu ei etc. *Atâtu de neaperata e o mesura ca acésta si sprijinulu conservárii romanismului dintre ungro-nenti, unde si aerulu e infectatu de man'a de a desnationalisá si a desproprietasá!*“

* * (*Generalu romanu in Austri'a.*) Chiar acuma aflâmu, câ dlu colonelu in statulu majoru Traianu Doda, este numitu generalu totu in statulu majoru. Incâtu scimu noi, dlu Doda e primulu generalu romanu in armat'a austriaca, pentru aceea din motivu duplu venimu a-i gratulá pentru acésta distinctiune rara!

* * (*Advocati noi.*) Domnii Petru Cosmutia, vice-notariu districtualu, Alesandru Popu de C. M., jude cercualu alu Vadului si Alesandru Popu de M. M. esactoru, toti din districtulu Chiorului, facura in dílele aceste censur'a advocatuala. Li dorimu succesu favoritoriu pre nóu'a loru cariera, si sê fia aperiatori fideli si neobositi ai causei romane, conclucrandu intru promoverea si desvoltarea simtiului natiunalu si alu romanismului!

* * (*Procesu de presa.*) Dlu Alesandru Romanu are unu nouu procesu de presa, si a nume pentru unu articulu publicatu in nr. 69 alu diuariulu „Federatiunea.“ Procurorulu generalu a cerutu éra-si permissiunea camerei d'a poté intentá procesulu. Reportulu comisiunii de imunitate, relativu la petitiunea procurorulu generalu se desbatu in siedinti'a de la 27 aprile. Paulu Hoffmann reportá, câ comisiunea propune respingerea petitiunii, câ-cî conformu § 13 alu legi de presa, redactorulu respundiatoriu, editoriulu

si tipografulu, numai atunce potu fi trasi la respundere, candu autorulu articulu incriminatu nu este cunoscutu; inse acestu autoru a fostu cunoscutu, si totu-si nu s'a facutu nici decâtu incercarea d'a trage la raspundere pe autoru, ci procurorulu generalu s'a acatiatu numai decâtu si de a dreptulu de redactorulu respundiatoriu. Dupa acésta urmá o desbatere lunga, dupa care, — precum anunciaramu si in numerulu trecut, — camer'a votá estradarea deputatulu Alesandru Romanu. Ca unu ce curiosu, adaugemu aici reportulu „Gazetei“ despre acésta siedintia: „Mai nou! In sied. din 27 aprile a camerei deputatiloru, dupa o lunga desbatere, se aplacidá, ca Alesandru Romanu sê se scótia din prinsória. Mare lucru si de miratu!“ Intru adeveru!

* * (*Lege pentru natiunitáti.*) Diuarielu politice publica unu nouu proiectu de lege in caus'a natiunitátiloru, compusu din partea comisiuniloru esmise de clubulu deputatiloru romani si de celu alu stangei estreme. Dar acestu proiectu de lege nu s'a desbatutu inca in cluburile amintite.

* * (*Din Siomcuta-mare*) se scrie „Federatiunii,“ câ in sér'a de 17 aprile israelitii de acolo precum si cei din giuru, sub conducerea rabinulu districtualu, urmati de band'a musicala si de unu numeru insemnatu de locuitori, cu facie aprinse in mani, au datu o serenada splendida domniloru deputati dietali din districtulu Cetátii de piétra, — pentru câ in 19 martiu au aperiatu caus'a loru religiuaria in diet'a tierci.

* * (*Representanti'a fundatiunii lui Gozdu*) — precum scrie „Albin'a“ — este numita si intarita. Membrii ei sunt domnii Alduleanu, Puscariu, Dion. Poenariu, Ioanu Fauru, Georgiu Mocioni si Nicolau Ioanovicu. Esecutorii testamentulu sunt dnii Georgiu Ioanovicu, Georgiu Grabovschi si avocatulu magiaru Széher.

* * (*Romani din comitatulu Aradu*) au tienutu in 27 aprile o conferintia pentru a se reabilitá solidaritatea si contielegerea fratiésca in tóte întreprinderile si afacerile de interesu publicu comunu natiunalu. Domnedieu sê ajute!

* * (*Junimea din Blasiu*) a onoratu pe dlu V. A. Urechia cu titlu de membru de onóre alu societátii ei. Dlu Urechia care a donatu o multime de carti instructive pentru institutelu nóstre de invóiamentu de dincóce de Carpati, este demnu de acésta expresiune a stimei din partea junimei romane studióse.

* * (*Scóla pentru femei adulte.*) Domnisiór'a Constantia Dunca va deschide la Bucuresci o scóla pentru femei de ori ce etate, lucrátorie, comerciant, servitórie s. a. Acesta scóla se va deschide la 1 maiu si va urmá peste véra in tóte dominecele si serbatorile, propunendu-se intr'ins'a cetirea, scrierea si calcululu, ce sunt atâtu de necesarie femeii, si mai cu deosebire lucrátoriele si comerciantelor. Urâmu succesu bunu domnisiórei Dunca pe acestu terenu, si amu dori sê-si afle imitatórie si între damele romane de dincóce de Carpati!

* * (*Óspeti noi la Bucuresci*) Afâmu, câ cunoscutii barbatu Librecht, Pisowsky si Calimanu au sositu in Bucuresci. Sê fia óre veniti, ca sê gatésca apartamentele principelu Cuza? — se intréba diuariulu „Poporulu Romanu.“

Literatura si arte.

* * * (*Dlu Millo la noi.*) „Informatiunile“ ni aduce acoea scire placuta, că celebrulu nostru artistu dramaticu, dlu Mateiu Millo va intrepinde in lunile urmatórie o caletoria pentru a arangiá cu trup'a sa câte-va represintatiuni teatrale in Romani'a de dincóce de Carpati. Escursiunea acést'a a dlui Millo va fi o adeverata binefacere pentru noi Romanii de aici, pentru aceea salutámu din adanculu animei nóstre acésta idea a dsale, si dorimu sê o realizeze câtu mai curendu !

* * * (*Comediá nouá.*) Redactorulu acestei foi a terminatu dílele trecute o nouá comediá originala intr'unu actu, intitulata: „Inainte de cununia.“ Subietulu e scosu din viéti'a nóstra sociala-natiunala de dincóce de Carpati.

* * * (*Fóia nouá.*) Peste pucinu va aparé la Buzeu o fóia politica, comerciala si literaria, intitulata: „Independinti'a Romana.“ Va esí odata pe septemana, si anume dominec'a. Proprietariulu foii va fi dlu C. Canella.

Din strainetate.

* * * (*Teatrulu si femeile.*) Alesandru Dumas tinerulu de câte ori publica vr'o prevorbire la cutare opera a sa, totu-de-una causéza mare sgomotu in lumea literaria. Astu-felu de sgomotu s'a escatu si in urmarea ultimoi sale prevorbiri, ce s'a publicatu cu pies'a lui intitulata: „L'ami des femmes“ (Amiculu femeioru.) Subietulu acesteia e relatiunea intre femei si comedie. Ideile desvoltate intr'ins'a caracteriséza atátu pe autorulu loru, câtu si viéti'a sociala francesca. „Caus'a desconsiderárii indelungate in timpurile trecute a comedieloru — díce Dumas — a fostu, ma de multe ori si acuma este aceea, că femeile nu pré iubescu comedie. Si sciti pentru ce nu le placu femeiloru comedie? Pentru că ele nu ridu bucurosu in locuri publice. Risulu face ca vénele sê se misce, si astu-felu fati'a si-pierde figur'a ei de pan' acuma, coloritulu poeticu i se nimicesce, si de multe ori prin risulu mare devine chiar diforma. Prin risu dara femeile si-sacrifica poterea loru cuceritória. Ochii inundati de lacrimi sunt interesanti, inse gur'a deschisa nici odata nu e interesanta. Gur'a e creata pentru siópte si sarutári, dar nu pentru risu. Surisulu inca e compatibilu, inse risulu nu. Pentru acést'a sunt atátu de pucine chiar si actritiele, cari oscoléza in comedie. Mai usioru vei gasi dóue-dieci de actritie, cari te voru face sê plangi, decátu un'a carca sê-ti escite risu. Risulu femeii de pe scena nu te petrunde, că-ci e in contrastu cu tipulu ei, — si femeia carca te face sê ridi nu este considerata ca femeia de catra celelalte femei.“ Dumas prin pies'a sa vré sê derime tradițiunea, facéndu ca femeia sê rida de defectele femeiesci.

* * * (*Diuaru curiosu*) apare in Bordeaux sub titlulu: „Concurs de Muses, universel et permanent.“ Acestu diuaru e menitu pentru acele talente secrete, cari in alte diuarie nu-si capota locu pentru publicarea creatiunilor loru. Prenumerantii acestui diuaru apoi au dreptulu d'a poté publicá intr'insulu ori ce lucrári verdi-uscate.

* * * (*Atentatu in contra lui Napoleonu.*) Politi'a

din Paris a prinsu pe unu individuu, carele in 29 aprile la cursulu cailoru a voituu sê ucida pe imperatulu Napoleonu. Respectivulu individuu e unu tineru de 22 de ani, si dupa ce lu-prinsera, si-marturisi indata intentiunea. — La dinsulu gasira si o scrisóre de la Flourens.

* * * (*Presiedintele statelorunite*) in Americ'a, renumituluu Grant, la vfióri'a alegere de presiedinte va avé sê se lupte cu unu rivaluu de totu neacceptatu. Acestu rivaluu este o femeia, carca a si anunçiatu prin diuarie candidatur'a sa la scaunulu presidialuu. Sonst keine Schmerzen.

* * * (*Femei la universitate.*) In senatulu universitáti din Edinburgh s'a desbatutu propunerea unui profesoruu, ca si femeile sê se admita intre studintii acelei universitáti. Dupa o lunga desbatere propunerea se rieieptá.

△ (*Roqueplan.*) nestorulu criticiloru teatrali din Paris, in lun'a trecuta se adresá catra unu tineru de dóue-dieci de ani cu urmatóriele cuvinte: „Mi-so pare, că Dejazet te-a farmecatuu cu totul?“ „Pe mine? Ce cugeti?“ — díse tinerulu rosíndu. — Ei ei! — díse Roqueplan — ast'a nu e unu ce extraordinariuu, eu inca m'am inamoratu de ea pe candu eram in ctatea in care esti dta acum. Roqueplan in presinte e numai de siese-dieci si căti-va ani.

△ (*Despre betranulu Rothschild*) din Paris, circuléza urmatóri'a istorióra: Odata se duse la renumituluu pictoru Ary Scheffer, ca sê-i gátésca unu portrotuu de cersitóriuu. Milioneriulu erá chiar in sdremtie, candu intrá unu amicu alu pictorului. Óspcele eugetandu, că Rothschild intru adeveru e unu cersitóriuu, i dete unu Loisd'or. Banchierulu puse banulu in pusunariuu. Dupa diece ani, donatoriulu primu unu bunu in pretiu de 10,000 de franci si urmatóriele síre: „Domnulu meu! Dta ai datu odata baronulu Rothschild unu Loisd'or in Salonulu lui Ary Scheffer; elu a datu banulu pentru fruptificare, si éta ti-tramite venitulu. Faptulu bunu totu-de-una aduce no rocu. Baronu Ioanu Rothschild.“

△ (*Lucsulu damelorun nainte cu o sutu de ani.*) Se audu multe plansori contra lucsului ce domnesce adi la femei, cu tóte că lucsulu nainte cu o sute de ani a lostu mai mare decátu celu din dílele nóstre. Asié de esemplu pe candu se aflá la Paris domnisiór'a Dutke, (cea mai frumósa féta pe acele timpuri,) pe atunci ea se preambulá in trasura aurita si decorata cu cele mai frumóse picture. Acoperementulu trasurei erá gátitu din sticla de oglinda, cu scutu de bronzu suflatu cu auru. Siedintulu erá facutu din flori mirositórie si asternutu cu metasa grea. Tapetulu de la petióre erá gátitu din pene de paseri din tieri calduróse represintandu unu pretiu de 36,000 de franci. Rótele trasurei, instrumintele de pre cai tóte erau aurite. — E dreptu, că domnisiór'a Dutke a si patít'o, că-ci regin'a a aruncat'o la inchisóre.

△ (*Omoru duplu.*) Unu omoru grósnicu s'a intemplatuu dílele trecute in Orleans. Ucigatoriulu — procum ni spunu mai multe diuarie francesce — este unu tineru, cu numele Pirdubir, din satulu Reaumont, care inca din copiliaria sufere de unu morbu nervosuu. Vineri, (septeman'a trecuta) pe la mediulu noptii se duse in chili'a de dormitu a mama sa si a ucis'o. De acolo intrá in dormitoriulu tatalui-seu, si lu-ucise si pre elu. Dupa acestu faptu grósnicu, târi cadavrulu tatalui-seu

in mediloculu curtii. Asiedindu-lu si-indreptă pasii spre chili'a vecinei sale, cu scopu 'ca sê ucida si pre dins'a, dar ea a observatu si a scapatu. Cumnatulu tinerului a voitu sê-lu prindia si sê-lu lege, inse nu a reesitu a pune man'a pe dinsulu. — Ucigatoriulu fugi la nesce rude ale lui, dar nu au amintite nimicu despre ceea ce a facutu. — Rudeniele vediendu-lu asié de iritatu, l'au consultatu, ca sê mërğa a casa si sê se culce. Elu a primitu svatulu, si s'a dusu a casa. In-trandu in curte, zari cadavrulu tatului-seu. — Lu-trase la o parte si-lu acoperi cu paie — Dupa aceea se duse in casa si incuia usile. La trei ore fu prinsu si dusu la inchisorea din Orleans. Faptulu si-l'a marturisitu.

Felurite.

** (Episcopulu Strossmayer) In numerulu presinte publicamu portretulu unui barbatu, carele prin portarea sa liberala si-a castigatu in scurtu timpu stim'a lunei intregi, pe unde numai au petrunsu radiele civilisatiunii. Episcopulu Strossmayer, bravulu fiu alu natiunii croate, posede deja demultu iubirea si increderea natiunii sale, că-ci dinsulu a fostu totu-de-una unu preotu la innaltimea missiunii sale, si n'a crutiatu nici odata nici unu sacrificiu in interesulu culturai natiunii sale. Dinsulu este unu episcopu, care ar potè servi dreptu modelu si episcopiloru nostri. Dar stim'a lunei intregi civilisate o are Strossmayer numai de la energie'a sa pasire in contra ultramontaniloru adunati acuma in conciliulu catolicu din Roma, — de candu prin lumin'a mintii sale a atacatu fara crutiare obscurantismulu stupidu. Onóre lui!

Pentru económe.

De a vapsi bumbaculu verde in fati'a marii (Meergrün.)

Móie bumbaculu in apa calda, fierbe apoi $\frac{1}{4}$ funtu lemnu provintialu (Provinzholz) intr'o óla mare, tórna o parte de apa acolo, si trage bumbaculu prin vapsela. Pregatesce dupa aceea o vapsela galbena din polomida (Schurt) si pune in ea unu lotu grünnspann. Trage apoi bumbaculu de dóue óri prin vapsela — si e gata.

De a vapsi bumbaculu galbenu auriu (Gold-gelb.)

Dupa ce ai vapsitu mai antâiu bumbaculu rosiiu in saffran, trage-lu de 2 séu 3 ori prin vapsela de curcume, că-ci in data prinde. Inse ai sê-lu scoti curendu si lu-vapsesce asié: curcume sê fia pisatu de totu maruntu, si-lu amesteca cu sare de Indi'a séu de mare, lasa sê se recésca nitielu, apoi vapsesce bumbaculu galbinu-auriu, sucesce-lu mai iute prin vapsela.

Elen'a Baiulescu.

Gâcitura de siacu

De Elen'a Onciu.

ram	ta	ce	ru-	mei	sinu	vinu	moru
sinu	de	do-	Tb-	Pe	Fer-	unu	candu
lu-	o	mi	dul-	ce-	ma-	a-	di-
asi	A-	mea	alu	doru.	traiu	me-	seamu
ste-	ca	s'o-	fia.	sio-	dea	Ce	multu
ra,	cer-	ra	n'a	la	a-	tie-	ri-
din-	il-	Stea	li-	I. C.	mi	cu	ra
ca	Ste-	sa	be	si	io-	D.	Candu

Se potè deslegá dupa saritur'a calului.

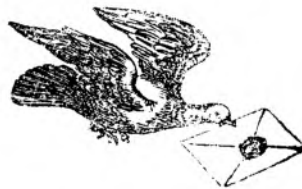
Deslegarea gâciturei de semne din nr. 14.

Asta-di natur'a intineresce
Ca intr'unu visu,
Flórea suride, lunc'a 'nfiorece
Ca unu paradisu.

Canta sermanulu, se delectéza
Codri suspinu,
Cornri de peseri esecutéza
Unu imnu divinu.

Deslegare buna primiramu de la dómnele si domnisiórele Ecatarina Olariu, Mari'a si Luis'a Ionescu, Mari'a Gaitanu si de la domnii Ioachimu Munteanu, Nicolau Cosma, Basiliu Iuga, Constantinu Ungureanu, Alesandru Frumosu, Iliá Sporea, Petru Sporea, Alesandru Valutianu.

Post'a Redactiunii.

Braila. Nici altora nu s'a tramisu inca. Le veti primi cátu mai curendu! Salutare!

Bucuresci. Asceptámu cartea ceruta.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**

Cu tipariulu lui Alesandru Koesi in Pest'a. Piat'i'a Pesciloru, Nr. 9.